Haurraren garapenaren adierazleak

Errenteriako Udala

Lezoko Unibertsitateko Udala

Oarsoaldea
geroa ereiten creando futuro
Errenteria Lezo Oiartzun Pasaia

Oiartzungo Udala

Pasaiako Udala

Haurraren garapenaren adierazleak

Haurrek badituzte garapen erritmo batzuk orokortzat jotzen direnak. Liburuxka honetan azaldu ditugu erritmo horiek, baina inork ere ez du larritu behar aipatzen diren trebetasunak adin jakin batzuetan betetzen ez badira, batzuk lehenxeago eta beste batzuk geroxeago beteko dituzte eta.

Dena dela, trebetasun horiek izatea gehiegi atzeratzen bada, komenigarria da pediatrari kontsulta egitea.

Hizkuntza funtsezkoa da garapenean

Haurra sortzen dugun une beretik, soinuak transmdivititzen dizkiogu, batez ere gure ahotsa. Eta ahots hori lutuko du haurrak, bereziki amarena, hizkuntzarekin eta komunikazioarekin.

Haurraren ama- edo lehen-hizkuntza bere amarena eta aitarena izango da.

3 hilabete

Gizarte eta emozio aldetik

- Irribarre egiten hasten da.
- Disfrutatu egiten du beste pertsona batzuekin jolas egiten, eta negar egin dezake jokoa amaitutakoan. Azkar xamar!
- Aurpegi eta gorputz adierazpenen bidez komunikatzen da.
- Aurpegiko mugimendu eta adierazpen batzuk imitatzen ditu.

Motrizitate aldetik

- Burua altxatzen du ahuspez dagoenean.
- Besoen gainean jartzen da ahuspez dagoenean.
- Hankak luzatu eta ostikoak ematen ditu etzanda gora edo behera begira dagoenean.
- Eskuak ireki eta itxi egiten ditu.
- Hankekin indarra egiten du gainazal irmoren baten gainean jarritakoan.
- Eskua ahora eramaten du.
- Eskuekin kolpeak ematen dizkie zintzilik dauden gauzei.
- Jostailu txikiak eskuetan hartu eta astindu egiten ditu.

Ikusmen aldetik

- Aurpegiei arreta handiz begiratzen die.
- Mugimenduan dauden gauzei begiez jarraitzen die.
- Eskuak eta begiak koordinatzen hasten da.

Entzumen eta hizkuntza aldetik

- Irribarre egiten du besteen ahotsa entzuten duenean.
- Zezelkatzen hasten da.
- Burua soinuak datozen aldera biratzen hasten da.

Umeak ezagutzen duen ahots horrek euskaraz egiten badio, euskarazko soinuak imitatuko ditu haurrak.

7 hilabete

Gizarte eta emozio aldetik

- Joko sozialez gozatzen du.
- Ispiluetan islatutako irudiez interesatzen da.
- Beste pertsona batzuen emozio adierazpenen aurrean erantzun egiten du.

Motrizitate aldetik

- Bi aldeetara iraultzen da (urdailetik bizkar aldera eta bizkarretik urdail aldera).
- Eseri egiten da; eskuekin indarra eginda, lehenik, eta eskuen laguntzarik gabe gero.
- Pisu guztia hanken gainean jartzen du.
- Gauzak hartzen saiatzen da esku batekin.
- Gauzak esku batetik bestera pasatzen ditu.
- Behatzak arrastelu gisa erabiltzen ditu, gauzak beregana hurbiltzeko.

Ikusmen aldetik

- Koloreak ikusteko gai da.
- Urrutirako ikusmena heltzen ari da.
- Gauzei begiekin jarraitzeko gaitasun handiagoa du.

Hizkuntza aldetik

- Erreakzionatu egiten du bere izena esandakoan.
- Erreakzionatu egiten du “ez” esaten zaionean.
- Emozioak bereizteko gauza da ahotsaren tonuari erreparatuz.

- Soinuei soinuekin erantzuten die.
- Poza eta haserrera hitzez adierazten du.
- Soinu taldeak zezelkatzen ditu.

Euskaraz hitz egiten bazaio, haren lehenengo adierazpenak eta munduarekiko lotura euskaraz izango dira.

Ezagumen aldetik

- Pixka bat ezkutatuta dauden gauzak aurkitzeko gauza da.
- Eskuekin eta ahoarekin esploratzen hasten da.
- Bere eskueran ez dauden gauzak ailegatzen saiatzen da.

12 hilabete

Gizarte eta emozio aldetik

- Pixka bat lotsatu edo larritu egiten da ezezagunen aurrean.
- Negar egiten du ama edo aita urruntzen direnean.
- Beste pertsona batzuk imitatzea gustatzen zaio jolas egiten duenean.
- Baditu gogoko pertsona eta jostailu batzuk.
- Gurasoak proban jartzen ditu jana ematen diotenean egiten dituen gauzen aurrean nola erantzuten duten ikusteko.
- Gurasoak proban jartzen ditu bere jokaeraren aurrean nola erantzuten duten ikusteko.
- Litekeena da egoera batzuekiko beldurra izatea.
- Nahiago du ama, edo zaintzen duen pertsona, besteak baino.
- Soinuak edo keinuak errepikatzen ditu atentzioa emateko.
- Eskuekin jateko gauza da, beste inork lagundu gabe.
- Besoak eta hankak luzatzen ditu janzten laguntzeko.

Motrizitate aldetik

- Inork lagundu gabe esertzeko gauza da.
- Urdailaren gainean lau oinean jarri eta aurreraka ibiltzen da.
- Arrastaka ibiltzen da eskuak eta belaunak lagun dituela.
- Posturaz aldatzen da (eserita dela lau oinean ibitzen hasi edo ahuspez jarri).
- Bera bakarrik altxatzen da.
- Altzariei heldu eta oinez ibiltzen da.

- Batzuetan, ezeri heldu gabe ere egoten da zutik eta geldi.
- Gauza da 2 edo 3 pausu ezeri heldu gabe emateko.

Esku trebeziak

- Gai da gauza txiki batzuei hatz erakuslearen eta lodiaren artean heltzeko.
- Bi gauza elkarren kontra jotzen aritzeko gai da.
- Gauza batzuk ontzietan sartzen ditu.
- Gauza batzuk ontzietatik ateratzen ditu.
- Gauza batzuk eraman ditzaten uzten du.
- Hatz erakuslearekin ukitzen du.
- Zirriborroak egiten ditu (aurre-idazketa).

Hizkuntza aldetik

- Arreta handiagoa jartzen dio hizkuntzari.
- Ahoz egindako eskari sinple batzuei erantzuteko gauza da.
- Erreakzionatu egiten du "ez" esaten diotenean.
- Keinu sinple batzuk egiten ditu (burua alderik alde erabili, adibidez) "ezetz" esateko.
- Zezelka hitz egiten du ahotsean inflexioak eginez (tonua aldatuz).
- "Aita" eta "ama" esaten du.
- "Ooo" edo antzeko hotsak egiten ditu.
- Hitzak imitatzen saiatzen da.

Hizkuntzari erreparatzen hasiko da, ulertu egingo du, hitz egiten hasiko da; emozioak ere garatuko dituen hizkuntzan garatzen hasiko da.

Ezagumen aldetik

- Gauzak era askotara esploratzen ditu: astinduta, jota, botata, askatuta…
- Erraz aurkitzen ditu ezkutatutako gauzak.
- Dagokion irudiari begiratzen dio hura aipatzen diotenean.
- Gauzak egoki erabiltzen hasten da.

24 hilabete

Motrizitate aldetik

- Oinez bere kasa ibiltzen da.
- Gauza da oinez ibili eta jostailu handi bat edo txikiago batzuk eramateko.
- Korrika egiten hasten da.
- Hanka puntetan ibiltzen da.
- Baloiari ostikoz ematen dio.
- Altzarietara igo eta jaitsi bere kasa egiten du.
- Eskailerak igo eta jaitsi egiten ditu zerbaiti helduta.

Esku trebeziak

- Zirriborroak egiten ditu bere kasa.
- Ontziari buelta ematen dio barruan dagoen gauza ateratzeko.
- Lau bloke edo gehiagoko dorreak eraikitzen ditu.
- Litekeena da esku bat bestea baino gehiago erabiltzea.
- Hizkuntza aldetik
- Gauzak eta irudiak seinalatzen ditu haiek aipatzen zaizkionean.
- Gertuko pertsonen izenak, gauzak eta gorputz atalak ezagutzen ditu.
- Hitz solte batzuk esaten ditu (15 eta 18 hilabete bitartean).
- Esaldi erraz batzuk erabiltzen ditu (18 eta 24 hilabete bitartean).
- Jarraibide erraz batzuk segitzen ditu.
- Beste batzuen arteko elkarrizketetan entzundako hitz batzuk errepikatzen ditu.

Dagoeneko hizkuntza du bere komunikazio bidea. Lehenengo hizkuntza finkatu egingo da. Beste hizkuntza batzuk ikasteko izango duen gaitasunik handiena 12 urte bete artean izango du.

Ezagumen aldetik

- Maindire batzuen azpian ezkutatutako gauzak ere aurkitzen ditu.
- 1) Forma eta koloreen araberako sailkapenak egiten hasten da. 2) Sailkapenak egiten hasten da.
- Irudimenarekin jolas egiten hasten da.

Gizarte aldetik

- Beste batzuen jokaera imitatzen du, batez ere pertsona helduena eta bera baino haur handiagoena.
- Lehen baino gehiago konturatzen da pertsona independentea dela.
- Emozionatu egiten da beste haur batzuekin batera denean.

Emozio aldetik

- Geroz eta independenteagoa da.
- Erronka jokaera bat erakusten hasten da.
- Bereizteak sortzen duen larritasuna handitu egiten da adin honen erdialdera, eta gero desagertu egiten da.

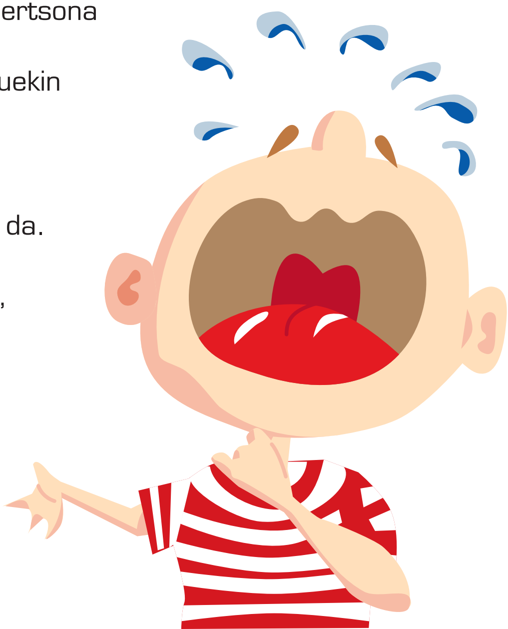

36 hilabete

Motrizitate aldetik

- Ondo igotzen da gora.
- Bi hankak txandatuz igo eta jaisten ditu eskailerak (hanka bat maila batean eta bestea bestean).
- Baloiari ostikoz ematen dio.
- Erraz egiten du korrika.
- Trizikloan pedalei eraginez ibiltzen da.
- Erraz makurtzen da aurre aldera erori gabe.

Esku trebeziak

- Goitik beherako eta alde batetik besterako marrak eta borobilak egiten ditu arkatzez.
- Liburuen orriak pasatzen ditu.
- Sei bloke baino gehiagoko dorreak eraikitzen ditu.
- Arkatzari ondo heltzen dio.
- Ontziei tapak jarri eta kendu egiten dizkie, eta azkoinak eta torlojuak lotu eta askatu egiten ditu.
- Koilara eta sardexka erabiltzen ditu, eta, batzuetan, ganibeta ere bai.

Hizkuntza aldetik

- Ia gauza eta irudi arrunt guztiak ezagutu eta izendatzen ditu.
- Esaldirik gehienak ulertzen ditu.
- Gauzen kokapena ulertzen du (gainean, barruan, behean).
- Lau edo 5 hitzeko esaldiak erabiltzen ditu.
- Bere izena, adina eta sexua esateko gauza da.

- Izenordainak erabiltzen ditu (ni, zu, gu, haiek).
- Koloreen izenak ondo esaten ditu.
- Haurra ezagutzen ez duten pertsonek ere ulertzen dituzte hark esaten dituen hitzik gehienak.
-

Hizkuntza da bere ingurua identifikatzeko eta harremanetarako bitartekoa. Helduak eta helduen hizkuntza imitatzen ditu.

Ezagumen aldetik

- Jostailu mekanikoak martxan jartzen ditu.
- Gauza batzuk liburuetan azaltzen direnekin lotzen ditu.
- Panpinekin, animaliekin eta pertsonekin irudizko jokoak egiten ditu.
- Gauzak kolorearen eta formaren arabera sailkatzen ditu.
- Hiru edo 4 piezako buru-hausgarriak egiteko gauza da.
- Ulertzen du “bi”ren kontzeptua.
- “Aita” edo “ama” izaten jolas egiten du.
- Ulertzen ditu “berdina”ren eta “desberdina”ren kontzeptuak.
- Esperientzia berriekiko interesa du.
- Lau koloreen izenak behintzat ondo esaten ditu.

Gizarte aldetik

- Helduak eta jolasetako lagunak imitatzen ditu.
- Jolaseko lagun ezagunekiko afektua adierazten du berez.
- Gauza da jokoetan bere txanda iritsi arte egoteko.
- Ulertzen ditu “nirea” eta “besterena” kontzeptuak.

Emozio aldetik

- Afektua errezelorik gabe adierazten du.
- Emozio barietate handia adierazten du.
- Hiru urterekin, erraz bereizten da gurasoengandik.
- Egunero egiten dituen gauzetan aldaketa handiak egitearen kontra azaltzen da.

48 hilabete

Motrizitate aldetik

- Salto egiteko eta oin baten gainean 5 segundo egoteko gauza da.
- Eskailerak igo eta jaitsi ezeri heldu gabe egiten du.
- Baloiari ostikoz ematen dio
- Baloia buruz gain botatzen du.
- Gehienetan, gauza da baloia bote egin eta gero hartzeko.
- Atzera eta aurrera arin mugitzen da.
- Eskuarki, bere kasa moldatzen da komunera joan behar duenean.

Esku trebeziak

- Irudi karratuak kopiatzen ditu.
- Pertsona baten irudia egiteko gauza da, 2 edo 4 gorputz atalekin.
- Badaki guraizeak erabiltzen.
- Borobilak eta karratuak marrazten ditu.
- Arropak jantzi eta erantzi egiten ditu. 36 hilabeterekin

Hizkuntza aldetik

- Gramatika arau oinarrizko batzuk ikasiak ditu.
- Zenbait hitzeko esaldiak osatuz hitz egiten du.
- Argi eta ezagutzen ez duten pertsonek ere erraz ulertzeko moduan hitz egiten du.

- Ipuinak kontatzen ditu.
- Etorkizuneko denborak erabiltzen ditu aditzetan.

Hizkuntza garapen betean dago, eta gurasoek haurrekin hitz egiteaz gainera helduen artean ere hizkuntza horretan egiten badute, are eta aberatsagoa izango da hizkuntza hori.

Ezagumen aldetik

- Ulertzen du zenbatzearen kontzeptua eta litekeena da zenbaki batzuk ezagutzea ere.
- Arazoak ikuspegi bakar batetik begiratuta konpontzen saiatzen da.
- Denboraren kontzeptua argi izaten hasten da.
- Ipuin baten zati batzuk gogoan hartzen ditu.
- Irudimena erabiliz jolas egiten du.

Gizarte aldetik

- Beste haur batzuekin kolaboratzen du.
-
- Fantasia jokoetan irudimen handia erakusten du.
- Independenteagoa da.

Emozio aldetik

- Iruditzen zaio berak ondo ezagutzen ez dituen irudi asko “munstroak” izan daitezkeela.
- Bere burua pertsona osotzat dauka, gorputza, burua eta sentimenduak dituen pertsonatzat.
- Askotan ezin du bereizi fantasiaren eta errealitatearen arteko aldea.

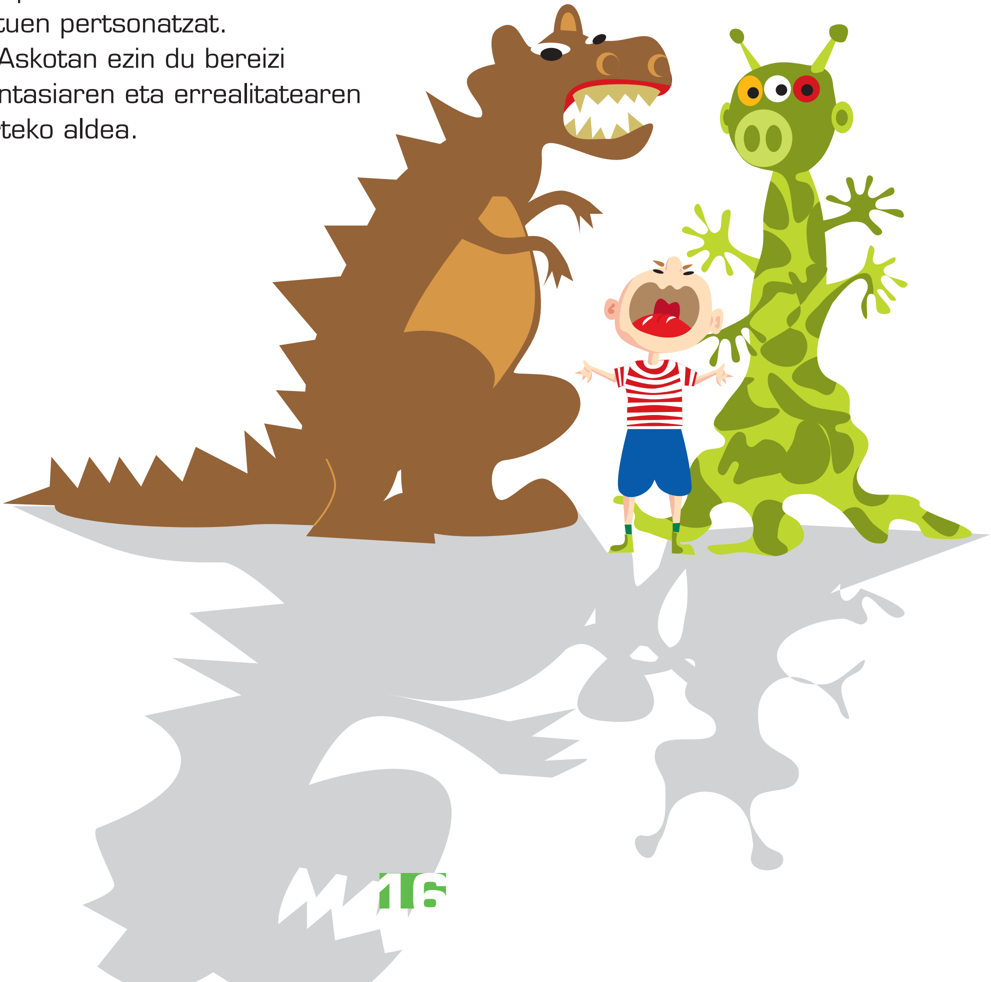

60 hilabete

Motrizitate aldetik

- Gauza da oin baten gainean 10 segundo edo gehiago egoteko.
- Saltoak eta itzulipurdiak egiten ditu.
- Zabuan bere kasa ibiltzen da; gora igotzen da.
- Gauza da alboz salto egiteko.

Esku trebeziak

- Triangeluak eta beste irudi batzuk kopiatzen ditu.
- Gorputz osoa duten pertsonak marrazten ditu.
- Hizki batzuk idazten ditu.
- Arropak bere kasa janzten eta eranzten ditu.
-

Hizkuntza aldetik

- Ipuin baten zati batzuk gogoan hartzen ditu.
- Bost hitz baino gehiagoko esaldiak osatuz hitz egiten du.
-
- Lehen baino ipuin luzeagoak kontatzen ditu.
- Bere izena eta helbidea esateko gauza da.

Ezagumen aldetik

- Hamar gauza edo gehiago kontatzeko gai da.
- Denboraren kontzeptua hobeto ulertzen du.
- Etxean egunero erabiltzen diren gauza batzuk (jana, etxetresna elektrikoak) ezagutzen ditu.

Gizarte aldetik

- Lagunen gustua egin nahi du.
- Lagunen antza izan nahi du.
- Litekeena da arauei kasu handiagoa egitea.
- Gogoko gu abestea, dantza egitea eta antzeztea.
- Independenteagoa da, eta inguruko bizilagunak ikustera bera bakarrik joateko gai ere izan daiteke.

Beste haur batzuekiko eta helduekiko harremana garatzen du. Euskara finkatuko badu, beharrezkoa du inguru hori euskalduna izatea, gaztelera nagusi den inguru batzuetara sarbidea izaten hasiko da eta.

Emozio aldetik

- Bere sexualitatearekiko kontzientzia handiago du.
- Gauza da fantasia eta errealitatea bereizteko.

Batzuetan asko esijitzen du, eta beste batzuetan izugarri laguntzen du.